

10.GAIA: BIRUSEN TAXONOMIA. BESTE ZOLTZAILE AZPIZELULAR BATZUK

1.BIRUSEN SAILKAPENA

Ez dago sailkapen bakarra. Sailkapen desberdinak hainbat ikuspegitatik abiatuta:

- Zel. ostalariaren arabera
- Simetriaren arabera
- Betetzen duten zikloaren arabera
- Ostalaritik askatzeko mekanismoaren arabera
- Eragindako gaixotasunaren arabera

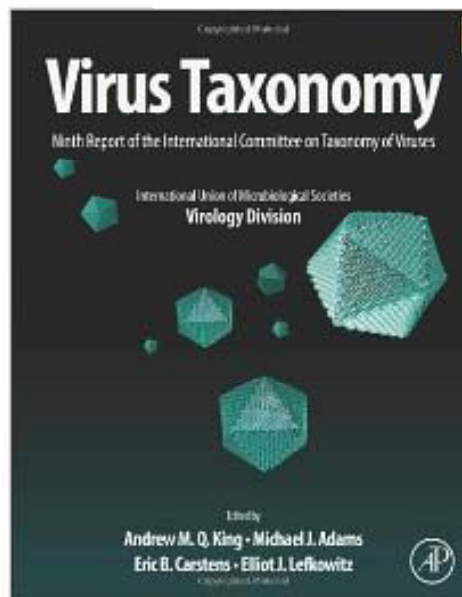
Birusen Taxonomiarako Nazioarteko Batzordea: ICTV-ak kontuan hartutako ezaugarriak:

- Azido nukleiko mota(DNA birusak/RNA birusak)
- Azido nukleiko kate kopurua(harizpi bakarrekoak/bikoitzekoak)
- Azala aurkeztu ala ez: azaldunak/biluziak

Birusen Taxonomiarako Nazioarteko Batzordea

*International Committee on
Taxonomy of Viruses*
(ICTV)

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/ICTVdb/>

Sailkapen honetan **4 maila taxonomiko**:

- Ordena: -virales (x7)
- Familia: -viridae (x96)
- Generoa: -virus (400 baino gehiago)
- Espeziea: izen arrunta (gaixotasuna) (2500 baino gehiago)

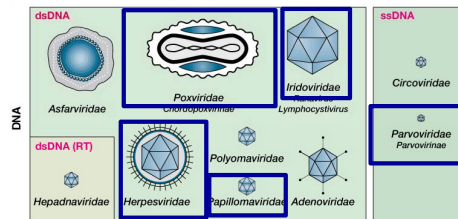
Adibidea: HIES-a sortzen duen birusa:

- Ordena: -
- Familia: Retroviridae
- Generoa: Lentivirus
- Espeziea: GIB(Giza Immunoeskasiaren Birusa)

2. ADIBIDE BATZUK

❖ Kate bikoitzeko DNA birusak, azaldunak A,B

- *Poxviridae*: Biruela
- *Herpesviridae*: Barizela; Herpes Simplex; Epstein-Barr (Burkitt linfoma, ...)

❖ Kate bikoitzeko DNA birusak, biluziak A,B,L

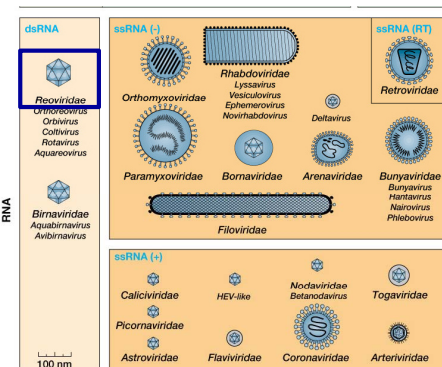
- *Iridoviridae*: Txerrien izurria
- *Papillomaviridae*: Garatxoak (→ kartzinoma gaiztoa)

❖ Kate bakarreko DNA birusak, biluziak A, B, L

- *Parvoviridae*: gastroenteritisa

❖ Kate bikoitzeko RNA birusak, azaldunak B

- *Cystoviridae*: *Pseudomonas*-en bakteriofagoa

❖ Kate bikoitzeko RNA birusak, biluziak A, L

- *Reoviridae*: ume txikiengan beherakoak

❖ Kate bakarreko RNA birusak, biluziak A, L

- *Picornaviridae*: polioa, A-hepatitisa

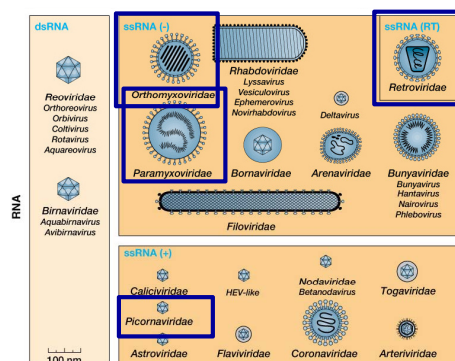
❖ Kate bakarreko RNA birusak, azaldunak A, L

• Erreplikapenean DNA bitartekaria dutenak:

- *Retroviridae*: HIES-a, leuzemia

• Bitartekari gabekoak:

- *Orthomyxoviridae*: gripea
- *Paramyxoviridae*: elgorria (sarampión); lepamina (paperas)

3. BESTE PARTIKULA INFEKTAGARRI AZELULAR BATZUK

5.1. BIROIDEAK

- Patogeno txikienak
- Kate bakarreko RNA molekula borobilak
- Ez dute proteinarik
- RNA ez dago kapsida batez inguraturik: inguruko entzimen erasotik babesteko, tolestura berezia(hiru dimentsioko egitura itxia)
- Erreplikatzeko ostalariaren tresneria erabili
- Fitopatogenoak dira.

5.2. PRIOIAK

- Proteina zoltzaileak (PrP* proteinak)
- Ez dute azido nukleikorik
- Zelula ostalariak: neuronak
- Neuronetan ere prioien antzeko PrP proteinak daude. Prioia sartzean neuronen proteinetan tolestura-aldaketak eragin eta proteina zoltzaile bilakatu: **PrP->PrP***
- PrP* proteina hauek ostalariaren metatu. Neurona hiltzean prioak askatu eta ondoko zelulak zoldu.

PRIOIEK ERAGINDAKO GAIXOTASUNAK:

- Ardiak: scrapie (ardien dardara)
- Behiak: behi zoroen gaitza(EBB=encefalopatia espongiforme bovina)
- Gizakiengan:
  - Creutzfeld-Jacob sindromea
  - Kuru edo barre heriotza
  - Familiako logabetasun hilgarria

Guztietan nerbio-sistema jota: gaixoak zoratu eta hil egiten dira